

मराठी भाषा परीक्षा नियम व एतदर्थ
मंडळाची परीक्षा पध्दत यामध्ये सुधारणा
करण्याच्या दृष्टीने विद्यमान नियम तपासून
शासनास शिफारशी करण्याबाबत तज्ज्ञ
समितीची स्थापना करणे.

महाराष्ट्र शासन
मराठी भाषा विभाग

शासन निर्णय क्रमांक: मभाप-२०१७/प्र.क्र.९८/२०१७/भाषा-२

मादाम कामा मार्ग, हुतात्मा राजगुरु चौक,

मंत्रालय, मुंबई-४०० ०३२,

दिनांक: ०९ जुलै, २०१८.

वाचा :-

- १) सामान्य प्रशासन विभाग, शासन निर्णय क्रमांक-मभाप-१०८७/१४/सीआर-२/८७/२०,
दिनांक ३० डिसेंबर, १९८७.
- २) सामान्य प्रशासन विभाग, अधिसूचना क्रमांक-मभाप-१०९७/प्र.क्र.७२/९७/२०-ब,
दिनांक ७ फेब्रुवारी, २००१

प्रस्तावना :-

महाराष्ट्र राजभाषा अधिनियम, १९६४ मधील तरतूदीनुसार प्रशासनात मराठीचा सक्षमपणे वापर करणे आवश्यक आहे. त्यानुषंगाने सर्व अधिकारी / कर्मचारी यांच्याकडे प्रशासनिक व्यवहाराकरिता भाषिक कौशल्य असणे आवश्यक आहे. याकरिता राज्य शासनांतर्गत शासकीय कर्मचाऱ्यांना (न्यायिक विभागातील कर्मचाऱ्यांव्यतिरिक्त) संदर्भ क्रमांक-१ नुसार मराठी भाषा परीक्षा नियम लागू करण्यात आले आहेत. सदर नियम व त्या अंतर्गत केलेल्या सुधारणा नियमातील तरतूदींचे पालन करणे अनिवार्य आहे. भाषा नियमातील विद्यमान तरतूदीनुसार विहित परीक्षेतून सूट देणे, परीक्षेची समकक्षता तपासणे तसेच विहित पात्रता धारण न केलेल्या अधिकारी / कर्मचारी यांनी एतदर्थ मंडळाची परीक्षा उत्तीर्ण होणे इत्यादी कार्यवाही करण्यात येते. विद्यमान नियमातील तरतूदीनुसार कार्यवाही करताना काही संकल्पना पुरेशा स्पष्ट नसल्याने, प्रत्यक्षात अंमलबजावणी करताना संभ्रम निर्माण होतो. त्यामुळे विविध विभागांकडून याबाबतच्या स्पष्टीकरणाबाबत वारंवार विचारणा करण्यात येते. ही बाब विचारात घेता विद्यमान नियमातील संदिग्धता दूर करून सुधारित नियम तयार करण्याच्या दृष्टीने व परीक्षेची कार्यपध्दत निश्चित करण्यासंदर्भात अभ्यास करून शासनास शिफारशी सादर करण्याकरीता तज्ज्ञ समिती गठीत करण्याचा प्रस्ताव शासनाच्या विचाराधीन होता.

शासन निर्णय:-

महाराष्ट्र राजभाषा अधिनियम, १९६४ अन्वये शासनाने प्रशासनिक व्यवहारात मराठी भाषा ही राजभाषा म्हणून स्वीकृत केली आहे. सदर अधिनियमाच्या अनुषंगाने काही वर्जित प्रयोजने वगळता प्रशासनिक कामकाज मराठीतून करणे अनिवार्य आहे. मराठी भाषेतून प्रशासनिक व्यवहार सक्षमपणे करण्याकरिता संदर्भाधीन अधिसूचनेद्वारे मराठी भाषा परीक्षा नियम तयार केले आहेत. प्रस्तुत नियमांची

अंमलबजावणी करताना काही व्याख्या/ संकल्पना यामध्ये संदिग्धता असल्यामुळे, त्यामध्ये स्पष्टता येणे आवश्यक आहे. तसेच कालानुरूप विद्यमान परीक्षा पध्दतीत काही बदल करणे आवश्यक आहे किंवा कसे, या बाबी तपासण्याकरिता विद्यमान नियमांचा अभ्यास करुन सुधारित नियम करण्याच्या दृष्टीने व परीक्षेची कार्यपध्दत निश्चित करण्यासंदर्भात अभ्यास करुन शासनास शिफारशी सादर करण्याकरिता पुढील प्रमाणे समिती स्थापन करण्यात येत आहे :-

समितीची रचना :-

१)	डॉ.प्रकाश परब, मराठी विभाग प्रमुख	मराठी भाषा तज्ज्ञ	अध्यक्ष
२)	श्रीमती माधवी राव, सहाय्यक शिक्षिका	मराठी भाषा तज्ज्ञ	सदस्य
३)	श्रीमती ज्योती मालंडकर, सहाय्यक शिक्षिका	मराठी भाषा तज्ज्ञ	सदस्य
४)	श्रीमती नंदा राऊत, अवर सचिव, मराठी भाषा विभाग, मंत्रालय, मुंबई.	शासन प्रतिनिधी	सदस्य
५)	श्री.हर्षवर्धन जाधव, भाषा संचालक, भाषा संचालनालय, मुंबई	संचालनालय प्रतिनिधी	सदस्य सचिव

समितीची कार्यकक्षा :-

१. सदर समिती विद्यमान परीक्षा नियमांचा अभ्यास करुन त्यामधील त्रुटी दूर करुन योग्य त्या उपाययोजनांकरिता शासनास शिफारस करणे.
२. राजभाषेचा प्रशासनात सक्षमपणे वापर करण्याकरिता महाराष्ट्र राजभाषा अधिनियमांच्या कक्षेत योग्य सूचना करणे.
३. उच्चस्तर व निम्नस्तर या दोन परीक्षा घेण्याच्या विद्यमान निर्णयाच्या अनुषंगाने तुलनात्मक बाबी तपासणे.

समितीची मुदत :-

समिती आपला अहवाल दोन महिन्यात सादर करेल. समितीच्या अशासकीय सदस्यांना दैनिक / प्रवास भत्ता याबाबत वित्त विभागाच्या प्रचलित आदेशानुसार अनुज्ञय राहिल. सदर खर्च भाषा संचालनालयाकडील मंजूर अनुदानातून भागविण्यात यावा.

सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा सांकेतांक २०१८०७०९१४५२४२७१३३ असा आहे. हा आदेश डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करुन काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

(नंदा राऊत)

अवर सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रत,

- १) महालेखापाल, महाराष्ट्र-१, (लेखा परीक्षा / लेखा व अनुज्ञेयता), मुंबई
- २) महालेखापाल, महाराष्ट्र-२, (लेखा परीक्षा / लेखा व अनुज्ञेयता), नागपूर
- ३) अधिदान व लेखाधिकारी, मुंबई
- ४) निवासी लेखाधिकारी, मुंबई
- ५) प्रधान सचिव, मराठी भाषा विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
- ६) मंत्री, मराठी भाषा यांचे विशेष कार्य अधिकारी, मंत्रालय, मुंबई.
- ७) भाषा संचालक, भाषा संचालनालय, वांद्रे, मुंबई.
- ८) डॉ.प्रकाश परब, मराठी विभाग प्रमुख, वझे-केळकर महाविद्यालय, मुलुंड, मुंबई.
- ९) श्रीमती माधवी राव, सहाय्यक शिक्षिका, रामचंद्र भट हायस्कूल, परेल, मुंबई-४०० ०१२,
- १०) श्रीमती ज्योती मालंडकर, सहाय्यक शिक्षिका, १०६, मनीष टॉवर, मनीष नगर, चार बंगला, अंधेरी (पश्चिम), मुंबई-४०० ०५८.
- ११) अवर सचिव, मराठी भाषा विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
- १२) निवड नस्ती (भाषा-२).